

Kärkiohjelmät Espoo-tarinan toimeenpanossa

Kaupunginhallitus 26.10.2026

Espoo – lasten ja nuorten pääkaupunki

Arvot	Olemme uteliaita oppimaan	Olemme asukkaita ja yhteisöjä varten	Teemme yhdessä	Toimimme vastuullisesti
Tiekartta 	→ Espoossa jokainen lapsi ja nuori voi onnistua ja yltää parhaimpaansa			KÄRKIOHJELMA <i>Lukutaito kuntoon</i>
	→ Hallitusti kasvavan Espoon kaikki kaupunginosat ovat viihtyisiä ja turvallisia			KÄRKIOHJELMA <i>Tasapainoisesti kasvava Espoo</i>
	→ Espoo etenee hiilineutraaliksi ja parantaa luonnon tilaa			KÄRKIOHJELMA <i>Hiilineutraali Espoo</i>
	→ Espoo on paras paikka innovoida, yrittää ja työllistää			KÄRKIOHJELMA <i>Nuorten työllistymisen edistäminen</i>
	→ Espoo onnistuu kansainvälistymisen mahdollisuuksissa ja haasteissa			
	→ Henkilöstö voi hyvin ja hyödyntää kumppanuuksia			
	→ Espoon talous on kestävällä pohjalla			
Poikkihallinnolliset kehitysohjelmat 2025–2029	Yritysten ja yrittäjyyden Espoo	Kestävä ja luonnonläheinen Espoo	Yhteisöllinen Espoo	Tapahtumien Espoo

Kärkiohjelmat kohdentavat kaupungin johtamista strategisten tavoitteiden toteuttamiseen

Kärkiohjelmilla vahvistetaan kaupungin yhteistä toimeenpanokykyä Espoo-tarinan tavoitteissa, joissa on kriittistä onnistua.

Kärkiohjelmat ovat uusi tapa organisoida virkatyötä ja keskittää kehittämistä sinne, missä sitä eniten tarvitaan.

Ohjelmissa parannetaan yhteistä tilannekuvaa ja tietopohjaa, tunnistetaan tarvittavat muutokset ja vauhditetaan toiminnan uudistumista.

Kaupunginjohtaja johtaa kärkiohjelmia yhteistyössä ylimmän virkamiesjohdon kanssa. Kaupungin johtoryhmä seuraa ohjelmien etenemistä säännöllisesti.

Kärkiohjelmien toimintatapaa ja ohjelmien toteutusta voidaan tarkentaa työn edetessä. Ohjelmien kesto määräytyy ohjelmakohtaisen tarpeen mukaan.

Poikkihallinnolliset kehitysohjelmat ovat alustoja yhdessä kehittämiseksi ja kokeiluille

Poikkihallinnollisilla kehitysohjelmilla haetaan **ratkaisuja valtuustokauden keskeisiin ilmiöihin ja haasteisiin yhteistyössä** kaupungin toimijoiden, asukkaiden, asiakkaiden, kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa.

Ohjelmia edistetään yhteisellä **ideoinnilla, kokeiluilla, pilotoinnilla ja oppimisella**, ja niiden etenemistä ohjaavat **luottamushenkilöistä ja viranhaltijoista koostuvat ohjausryhmät**.

Ohjelmat tarjoavat **joustavan rakenteen** kehittää sellaisissa haastavissa ja strategisissa teemoissa, jotka eivät kuulu yhden toimijan vastuulle ja joissa ratkaisuja on haettava vähitellen yhdessä oppien. Ohjelmatoiminnan avulla voidaan koota kehittämistyötä **vaikuttavammiksi kokonaisuuksiksi**. Ohjelmatyö luo edellytyksiä **pitkäjänteisille muutoksille**.

Poikkihallinnolliset kehitysohjelmat ovat valtuustokauden mittaisia. Valtuusto päätti kehitysohjelmien teemat 28.4.2025 ja hyväksyi ohjelmien tavoitteet 23.2.2026. Kaupunginhallitus hyväksyi ohjelmasuunnitelmat 27.4.2026. Ohjelmien etenemistä seurataan säännöllisesti valtuustossa.

Valtuustokauden 2025–2029 poikkihallinnolliset kehitysohjelmat

Yritysten ja
yrittäjyyden
Espoo

Kestävä ja
luonnonläheinen
Espoo

Yhteisöllinen
Espoo

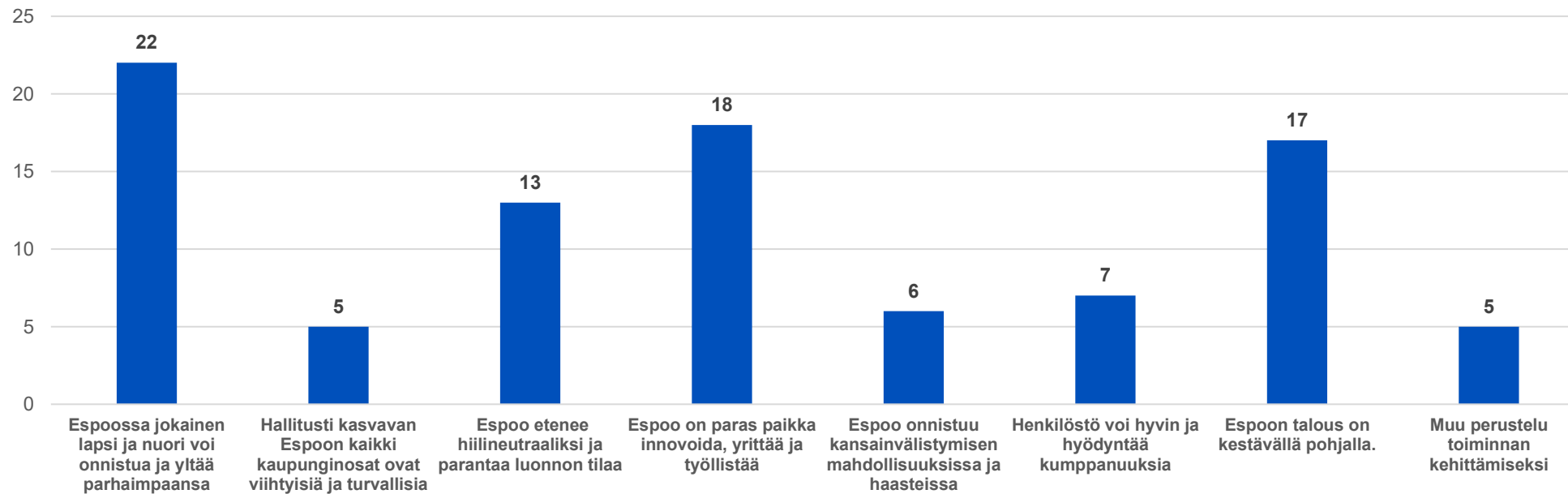
Tapahtumien
Espoo

Espoon toiminnan ja palvelujen kehittämisen kokonaisuus

4 kärkiohjelmaa

4 poikkihallinnollista kehitysohjelmaa

93 kehittämisprojektia toteuttamassa kaupungin tavoitteita

Tietolähde: Espoon projektisalkkujärjestelmä 10/2026, projektien määrät tavoitteittain.

Ulkoinen rahoitus: 57 projektissa yhteensä 10,1 M€ ulkoista rahoitusta.

Lukutaito kuntoon -kärkiohjelma

Espoo
lukee

Lukutaito kuntoon -kärkiohjelma

Espoo
lukee

Espoo-tarinasta:

1.1. Lukutaito vahvistuu – Jokainen espoolainen lapsi oppii hyvin suomen tai ruotsin kielen. Lasten ja nuorten lukeminen lisääntyy myös koulupäivän ulkopuolella ja ymmärrys yhteiskunnan toiminnasta kehittyy koulujen ja kirjastopalvelujen tukemana.

Kärkiohjelman tarkennetut tavoitteet:

1. Lasten ja nuorten lukutaito vahvistuu
2. Vapaa-ajan lukeminen lisääntyy

Lukutaito kuntoon -kärkiohjelman tausta

- **Lukutaito ja lukeminen ovat laajasti yhteydessä oppimiseen, yhdenvertaisuuteen ja osallisuuteen.**
- **Lasten ja nuorten lukutaito on heikentynyt pitkällä aikavälillä**
 - PISA 2018, 2022, Karvin pitkittäisarviointi 1.–9. lk, 2018–2024)
 - Espoossa oppimistulokset seuraavat kansallista trendiä.
- **Kielellinen moninaisuus Espoossa**
 - Oman äidinkielen osaamisella on merkitystä lukutaidon kehittymiseen.
 - Kun tuetaan perheiden lukemista eri tavoin, niin tuetaan lasten ja nuorten edellytyksiä toimia yhteiskunnassa.
- **Lukeminen vapaa-ajalla vähentynyt**
 - Perheiden kanssa tehtävään työhön lukemisen edistämiseksi on suuri tarve – tavoitetaan myös perheitä, jotka eivät käytä kirjastopalveluita tai tulevat myöhään varhaiskasvatuksen piiriin.
 - Vapaa-ajan lukemisen vahvistaminen yhteistyössä koulun, kodin, kirjastojen ja muiden toimijoiden kanssa.
 - Monikielisten perheiden lukemiskulttuurin vahvistaminen ja tiedon lisääminen kotona ja vapaa-ajalla lukemisen merkityksestä oppimiseen ja lukutaidon kehittymiseen.

Lukutaito kuntoon -kärkiohjelma

Tavoiteltavat muutokset

1. Lasten ja nuorten lukutaito vahvistuu

1.1 Espoossa luemme varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja toisella asteella joka päivä.

1.2 Vahvistamme opettajien ja muiden ammattilaisten lukutaitotyön osaamista.

1.3 Perheet sitoutuvat ”Lukulupaukseen” ja laadimme lukuläksyjen seurannan käytänteet.

1.4 Kehitämme koulukirjastoja yhteistyössä kaupunginkirjaston kanssa.

1.5 Hyödynnämme tehokkaammin tutkimusta ja tietopohjaa lukutaidosta ja oppimistuloksista ja huomioimme onnistumiset lukutaitotyössä.

2. Vapaa-ajan lukeminen lisääntyy

2.1 Vahvistamme perheiden lukemiskulttuuria neuvoloiden, koulun, varhaiskasvatuksen ja kirjaston yhteistyöllä.

2.2 Hyödynnämme ja levitämme vanhemmille opas- ja vinkkimateriaalia lukemisen ja lukutaidon merkityksestä osana kotoutumista ja perheiden palveluja.

2.3 Lisäämme lukutaitoihin liittyvää toimintaa lasten ja nuorten harrastuksissa ja vapaa-ajan palveluissa.

2.4 Jaamme tehokkaasti lukemisen hyviä käytäntöjä ja osaamista kaupungin toimijoiden kesken.

2.5 Viestimme aktiivisesti lukemisen merkityksestä ja tarjoamme lapsille ja nuorille lukevan aikuisen mallin.

Tasapainoisesti kasvava Espoo -kärkiohjelma

Tasapainoisesti kasvava Espoo -kärkiohjelma

**"Hallitusti kasvavan Espoon kaikki kaupunginosat ovat viihtyisiä ja turvallisia"
- Espoo-tarina**

Espoo-tarinassa tavoitteita mm.

2.1. Kasvu hallintaan

- Asukasluvun kasvu ja rakentamisen vauhti ovat tasapainossa
- Asuinalueiden viihtyisyys ja kaupunkikuvan laatu
- Kaupunkikeskustojen kävely-ympäristöjen laatu ja elinvoima

2.2. Tasapainoiset alueet

- Asuinalueiden kokonaisvaltainen kehittäminen
- Monipuolinen asuntotarjonta
- Varhaiskasvatus- ja koulupaikat sekä liikunta- ja muut harrastusmahdollisuudet.
- Käynnistämme kaupunkiuudistusohjelmat segregaatioris olevissa kaupunginosissa

Tavoitteena tasapainoinen kasvu

- Tasapainoisesti kasvava Espoo -kärkiohjelman tehtävä on muodostaa yhteinen tilannekuva alueiden kehityksestä sekä varmistaa, että segregaatian ehkäisy, kaupunkiuudistus ja alueiden tasapainoinen kehittäminen etenevät johdonmukaisesti samaan suuntaan.

1. Alueiden viihtyisyys kasvaa ja arki sujuvoituu

Alueilla on monipuolisia palveluita, kohtaamisen paikkoja ja tekemisen mahdollisuuksia, jotka lisäävät alueiden elävyyttä ja viihtyisyyttä. Asuinympäristö on laadukas ja lähiluonto helposti saavutettavissa.

2. Alueiden välinen eriarvoisuus pienenee

Hyvinvoinnin ja hyvän arjen edellytysten erot alueiden välillä pienenevät. Segregaatiota ehkäistään tunnistamalla alueiden erilaiset tarpeet ja kohdentamalla toimia niiden mukaisesti.

Pilottialueet:

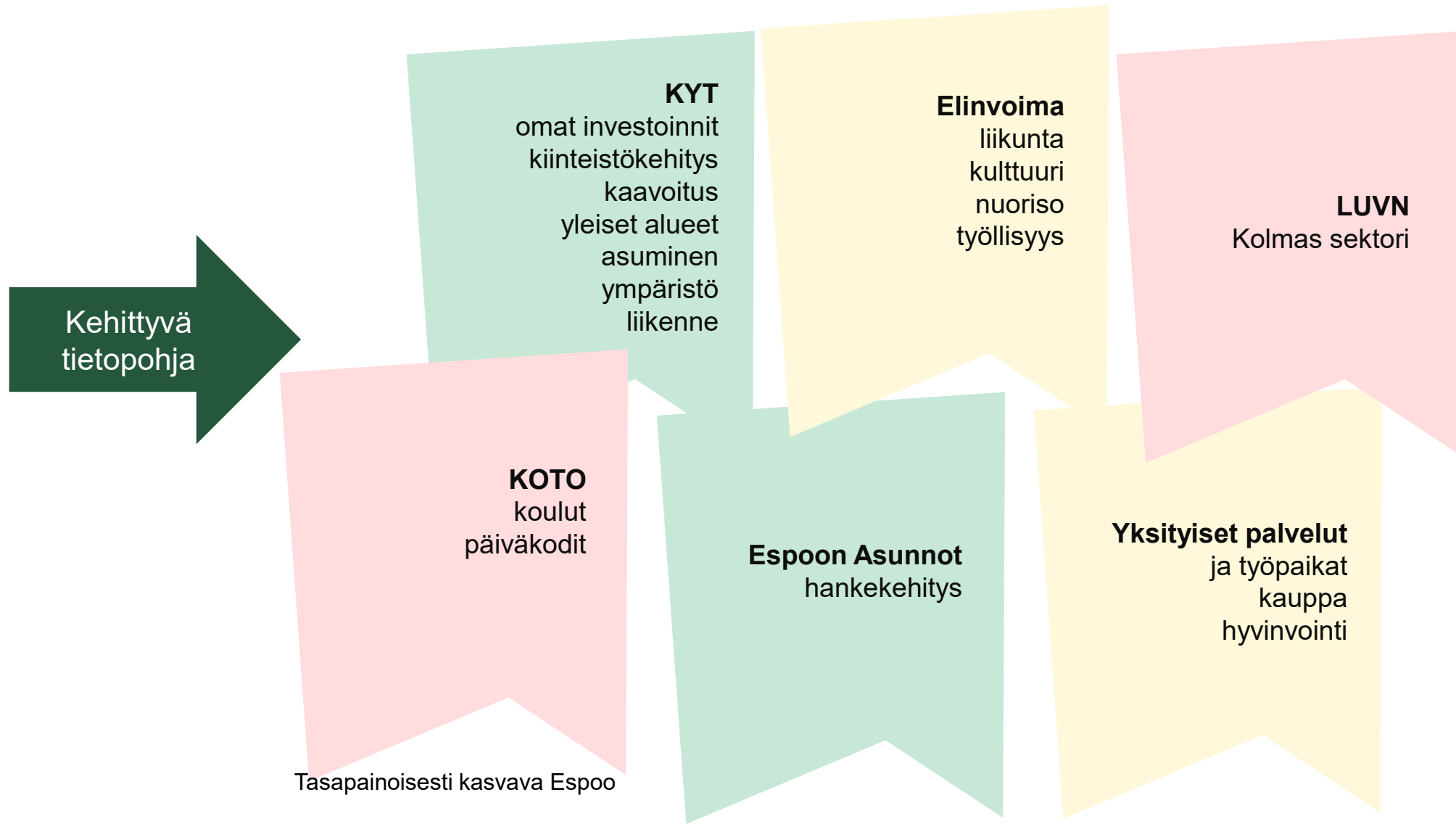
Matinkylä

- Matinmetsä ja Tiistilä

Espoon keskus

- Kirkkojärvi ja Suvela

Tasapainoista kasvua tukevat lyhyen (<3v) ja pitkän (>4v) aikavälin toimenpiteet

Hiilineutraali Espoo -kärkiohjelma

Hiilineutraali Espoo - kärkiohjelma

Kärkiohjelman tarkoitus ja rooli Espoo-tarinan toimeenpanossa

Kärkiohjelma vahvistaa Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen strategista johtamista ja nopeuttaa vaikuttavimpien ilmastotoimien toteutumista.

Ilmastotyön tarkemmat sisällöt on koottu Hiilineutraali Espoo -tiekarttaan. Tiekartasta löytyy kaupungin oma sekä kumppaneiden ja asukkaiden kanssa tehtävän yhteistyö ja konkreettiset toimenpiteet hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi.

Tavoite: 3.2. Päästöt vähenevät

Espoon asukaskohtaiset ilmastopäästöt ovat pääkaupunkiseudun pienimmät. Tavoittelemme hiilineutraalia Espoota 2030 mennessä Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartan mukaisesti ja teemme päätökset tarvittavista lisätoimista.

Sähköisten ajoneuvojen, joukkoliikenteen sekä kävelyn ja pyöräilyn osuudet liikenteessä kasvavat.

Vähennämme Espoon ulkopuolella syntyviä päästöjä tukemalla rakentamisen kiertotaloutta, lisäämällä vähähiilisten materiaalien käyttöä sekä edistämällä espoolaisten kestäviä elämäntapoja.

Kiinnitämme huomiota hankintojen vastuullisuuteen ja vähennämme päästöjä kaupungin ruokapalveluissa kestävillä elintarvikevalinnoilla.

Hiilineutraali Espoo -kärkiohjelma

Hiilineutraali Espoo -kärkiohjelmatyöllä edistetään sekä Espoon ilmastopäästöjen vähentämistä että kaupungin mahdollisuuksia vauhdittaa ilmastoratkaisuja yhteistyössä yritysten, tutkimuslaitosten, yhteisöjen ja asukkaiden kanssa (kädenjälki ja sydämenjälki).

Kärkiohjelmalla tuetaan ilmastotiekartan toimeenpanoa lisäämällä ilmastotavoitteen yhteisomistajuutta kaupungin ylimmässä johdossa, parantamalla yhteistä tilannekuvaa sekä mahdollistamalla poikkihallinnollisten ratkaisujen ja uusien toimintatapojen tehokkaan edistämisen.

Kärkiohjelman ohjausryhmä ohjaa ja seuraa koko kaupunkitasoisen ilmastotavoitteen etenemistä. Tavoitteena on varmistaa Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen saavuttaminen ja luoda toimintamalleja, jotka tukevat ilmastotyötä myös 2030-luvulla.

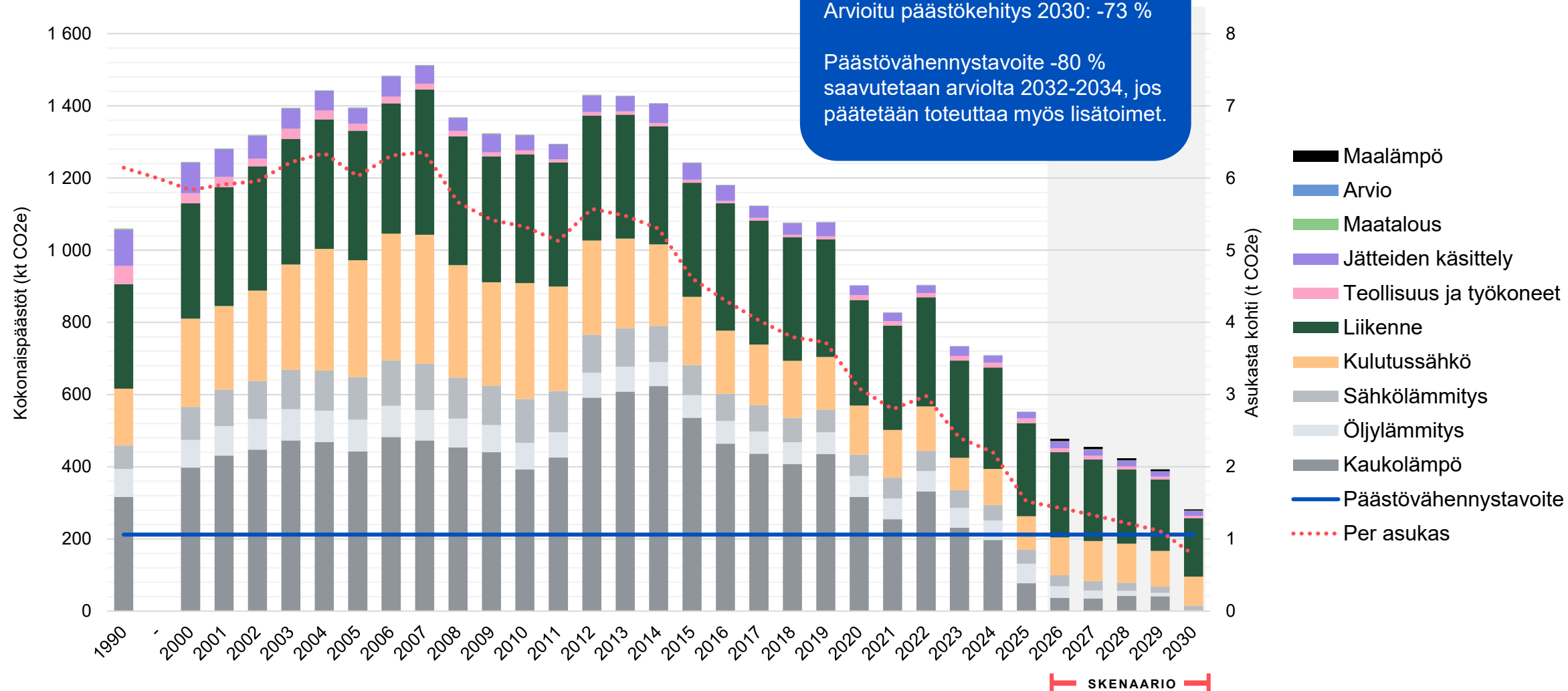
Kärkiohjelman työssä keskitytään ilmastotavoitteiden kannalta merkittävimpiin toimenpiteisiin huomioiden alueelliset päästöt ja kulutuksen päästöt. Ilmastotyön toimeenpanossa keskeistä valtuustokaudella 2025-2029 ovat suurimpien päästösektoreiden lisätoimenpiteet, erityisesti paketti- ja kuorma-autoliikenteen ja rakennussektorin toimenpiteiden vaikuttava ja nopea toteuttaminen.

Ilmasto-ohjausryhmä
ohjaa ohjelman toteutusta ja
tukee linjaorganisaatiota
muutoksessa.

Ohjelmaryhmä
koordinoi ja tukee
ohjelmatyön toteutusta ja
vastaa ohjelmatasoisista
toimenpiteistä.

Espoon kokonaispäästöt 1990-2030: Toteuma ja arvioitu kehitys

* Maalämpö sisältyy 1990-2025 toteutuneissa päästöissä kulutussähköön. Skenaariossa 2026-2030 maalämpö on esitetty kuvaajassa erikseen.

Lähteet: Pääkaupunkiseudun kasvihuonekaasupäästöt HSY 2026, Hiilineutraali Espoo -tiekartan skenaariotyö Espoon kaupunki 2026, Espoon kaupungin lisätoimien vaikutustenarviot 2026. Skenaariot sisältävät tiekartan lisätoimet 2026.

Nuorten työllistymisen edistämisen kärkiohjelma

Ohjelman strateginen yhteys Espoo-tarinaa 1/2

Espoo on paras paikka innovoida, yrittää ja työllistää

4.1 Työpaikkoja lisää

- Vahvistetaan nuorten mahdollisuuksia saada ensimmäisiä työpaikkoja ja työelämäkokemuksia.
- Tuetaan työnantajien mahdollisuuksia löytää osaavia nuoria tekijöitä.

4.2 Kiihdytetään kasvua

- Parannetaan nuorten työelämävalmiuksia ja osaavan työvoiman saatavuutta.
- Vahvistetaan yritysten, oppilaitosten ja kaupungin yhteistyötä.

4.3 Vaikuttavat työllisyyspalvelut

- Kehitetään palveluja, jotka tukevat nuorten työllistymistä ja ehkäisevät syrjäytymistä.
- Kohdennetaan toimenpiteitä erityisesti niille nuorille, jotka tarvitsevat tukea työelämäänsä siirtymisessä.

4.4 Paras opiskelukaupunki

- Rakennetaan työelämäyhteyksiä jo opintojen aikana.
- Sujuvoitetaan siirtymiä koulutuksesta työelämään.

Ohjelman strateginen yhteys Espoo-tarinaa 2/2

**Espoossa jokainen lapsi ja nuori voi onnistua ja yltää
parhaimpaansa**

1.3 Mahdollisuudet avautuvat

- Lisätään koko kaupungin yhteistyöllä kaikkien nuorten mahdollisuuksia saada ensimmäisiä työelämäkokemuksia, harjoittelupaikkoja ja kesätöitä.
- Tuetaan vieraskielisten, kansainvälisten ja tukea tarvitsevien nuorten pääsyä koulutukseen ja työelämään.
- Parannetaan koulutuksen ja työelämän välistä yhteistyötä sekä nuorten työelämäyhteyksiä.
- Rakennetaan sujuvampia polkuja perusopetuksesta toiselle asteelle, korkeakouluihin ja työelämään.
- Lisätään yhdenvertaisia mahdollisuuksia kiinnittyä opintoihin ja työelämään taustasta riippumatta.

Nuorten työllistymisen edistämisen kärkiohjelman tausta

HAASTE

Nuorten työttömyys on edelleen merkittävä. Vieraskieliset nuoret sekä ilman ammatillista tutkintoa olevat jäävät muita useammin koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle. Harjoittelu- ja työmahdollisuuksien rajallisuus hidastaa työelämään siirtymistä ja viivästyttää työllistymistä valmistumisen jälkeen.

ILMIÖ

Siirtymä koulutuksesta työelämään on monille nuorille katkonainen. Työelämävalmiudet, verkostot ja käytännön työkokemus kattuvat usein liian myöhään. Samalla koulutuksen tarpeet ja työelämän vaatimukset eivät aina kohtaa riittävästi. Tämä kasvattaa riskiä jäädä työn ja koulutuksen ulkopuolelle.

RATKAISU

Vastaamme haasteeseen ennakoivasti rakentamalla yhtenäistä työelämäpolkua perusopetuksesta korkeakoulutukseen saakka.

Vahvistamme nuorten työelämävalmiuksia, lisäämme mahdollisuuksia ensimmäisiin töihin, tiivistämme kaupunkitasoista yhteistyötä oppilaitosten, työnantajien ja järjestöjen kanssa. Tavoitteena on sujuvoittaa siirtymiä koulutuksen ja työelämän välillä sekä vahvistaa nuorten työllistymisen edellytyksiä.

Nuorten työllistymisen edistämisen ohjelma

Kärkiohjelman tarkennetut tavoitteet

1. Espoolaisten alle 30-vuotiaiden työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys vähenevät
2. Vieraskielisten nuorten työttömyysaste laskee suhteessa kotimaankielisiin; pelkän perusasteen varassa olevien Suomessa syntyneiden vieraskielisten nuorten määrä vähenee
3. Opiskelijat työllistyvät nopeasti valmistumisen jälkeen
4. Opiskelijat ja oppilaat saavat harjoittelupaikkoja, ensimmäisiä työkokemuksia ja työelämävalmiuksia opintojen aikana
5. Kaupungin työttömyyskustannusten rahoitusosuudet pienenevät

Kohti pysyvää toimintamallia

NUORTEN POLKU JA ENNAKOINTI

Nuorten polkua tuetaan **ennakoiden** ja katkeamattomasti koko **koulutus- ja työelämäpolun** ajan.

Kytetään **työllisyyden** edistäminen organisaatioiden **strategioihin** ja johtamiseen.

YHTEISTYÖ JA KAUPUNKITASO

Kaupungin toimialat, oppilaitokset, työnantajat ja kumppanit toimivat yhteisten **tavoitteiden** ja **vastuiden** mukaisesti.

Kaupunkitasoisella johtamisella luodaan **yhteinen tilannekuva** ja suunnataan ratkaisut vaikuttavimmin.

RAKENTEET JA PYSYVÄ TOIMINTAMALLI

Rakenteisiin, strategiaan ja yhteistyöhön liittyvät kysymykset tuodaan yhteiseen päätöksentekoon.

Ohjelman tuloksena vakiintuva yhteistyörakenne tukee sujuvia siirtymiä pitkäjänteisesti.

Kärkiohjelmien toimenpiteiden rahoitus

Kärkiohjelmien toimenpiteiden rahoitus

- Kärkiohjelmille ei ole erillistä kiinteää budjettivarausta. Kärkiohjelmien toimeenpano rahoitetaan pääosin perustoiminnan budjettivaroilla. Kärkiohjelmassa kehitetään kaupungin toimintatapoja vastaamaan paremmin Espoo-tarinassa asetettuihin tavoitteisiin.
- Kärkiohjelmiin kohdennetaan tarpeen mukaan toimialojen budjetin ulkopuolisia, kertaluonteisia ja tilapäisiä panostuksia, joilla vauhditetaan toimintatapamuutosta.
- Vuodelle 2027 kohdennuksia on suunniteltu tehtävän seuraavasti:
 - Lukutaito kuntoon 0,8 M€ (KH:n kustannuspaikka)
 - Tasapainoisesti kasvava Espoo 0,8 M€ (kaupunkiuudistusohjelmat, KH:n kustannuspaikka)
 - Hiilineutraali Espoo 0,4 M€ (kohdennus KYT:in esikuntaan).